

asociación de
**escritoras
escritores**
en lingua galega
www.aelg.gal

INFORME BOAS PRÁCTICAS CONVOCATORIA DE PREMIOS LITERARIOS

Ania González Castiñeira

Deputación
DA CORUÑA

CENTRO ESPAÑOL DE DERECHOS REPROGRÁFICOS
www.cedro.org

Libro branco da
Asociación de Escritoras e Escritores
en Lingua Galega

INDICE

Análise xurídica.....	3
Especialidades dos premios convocados por entidades públicas.....	3
Natureza económica e fiscalidade da dotación económica dos premios literarios.....	5
Precisións respecto á modalidade a tanto alzado	6
Cesións xenéricas dos dereitos de autoría nas bases da convocatoria do premio	7
Conclusións	9

A redacción das bases para a convocatoria de premios e/ou subvencións de axuda ás creadoras de obras literarias xa sexan promovidas por entidades públicas ou privadas padecen en moitas ocasións de falta de adaptación á realidade da práctica profesional da escrita ou mesmo aos dereitos e obrigas regulados lexislativamente en materia de propiedade intelectual, tributaria ou fiscal. O presente informe trata de identificar brevemente algunhas das deficiencias ou malas prácticas máis habituais así como propor as ferramentas interpretativas e referencias normativas necesarias para a súa subsanación.

Análise xurídica

A primeira das cuestións é diferenciar entre a convocatoria dun premio artístico ou literario cando esta vén feita por unha entidade privada de tipo mercantil ou das tipificadas como sen ánimo de lucro ou por unha administración ou entidade pública. As primeiras rexeranse pola liberdade de pactos entre as partes que rexe o dereito privado, as segundas, porén, en termos xerais considéranse a todos os efectos subvencións outorgadas pola administración pública. O marco xurídico nun caso e outro é pois diferente e está suxeito a obrigas distintas se ben ambos os marcos poden confluír cando o premio o outorga unha entidade privada pero con dotación obtida mediante subvención ou contratación pública, ou o premio outorgado por unha administración inclúe prestacións e obrigas para unha entidade privada. Por tanto, será unha cuestión fundamental diferenciar cando se aplica o dereito privado por entidades privadas e cando o dereito público.

Especialidades dos premios convocados por entidades públicas

Hai que ter en conta que respecto aos conceptos premio e subvención a doutrina xurídica non se amosa unánime, e se ben ambas son consideradas técnicas de fomento, xuridicamente non son absolutamente equiparables. Agora ben, de acordo co artigo 4 da Lei Xeral de Subvencións, e 4.1 a) da Lei de Subvencións de Galicia, quedarán excluídas do ámbito das subvencións os premios que se outorguen sen previa solicitude dos beneficiarios. Así mesmo, a Disposición Adicional 10ª da Lei Xeral de Subvencións establece a necesidade dun réxime especial aplicable ao outorgamento de premios educativos, culturais, científicos ou de calquera outra índole, que deberá axustarse ao contido da lei, salvo nos supostos que non sexa aplicable.

Tal norma regulamentaria non existe actualmente, nin se contempla nos respectivos regulamentos da lei estatal nin da autonómica. Sen prexuízo do anterior, considérase o premio outorgado por unha administración pública ou entidade do sector público como unha subvención sempre e cando se corresponda coa definición clasificatoria da mesma. É dicir, que de acordo co artigo 2 da Lei Xeral de Subvencións,

consista nunha disposición dineraria realizada por calquera dos suxeitos contemplados no artigo 3 de dita Lei, a favor de persoas públicas ou privadas, e que cumpra cos seguintes requisitos:

- “a) que a entrega se realice sen contraprestación directa das beneficiarias;*
- b) que a entrega estea suxeita ao cumprimento dun determinado obxecto, a execución dun proxecto, a realización dunha actividade, a adopción dun comportamento xa realizado ou por desenvolver, ou a concorrencia dunha situación, debendo a beneficiaria cumprir as obrigas materiais e formais que se establecesen;* c) *que o proxecto, a acción, conduta ou situación financiada teña por obxecto o fomento dunha actividade de utilidade pública ou interese social ou de promoción dunha finalidade pública.”*

Cabe a posibilidade, por tanto, de entender un premio como a concesión dunha subvención con previa solicitude das persoas beneficiarias. Hai que sinalar que é obrigatoria a aprobación por parte da entidade adxudicataria, das bases reguladoras singulares para a concesión do premio, que deberán recoller os contidos mínimos establecidos no artigo 17 da Lei Xeral de Subvencións e o procedemento recollido no artigo 18 e ss. do Regulamento de Subvencións de Galicia.

Fundamentalmente trátase do respecto da convocatoria e o outorgamento do premio aos principios de publicidade, transparencia, obxectividade e motivación dos actos da administración pública. Como xa dixemos, a subvención non pode supor a existencia dunha contraprestación, a obra cuxa realización condiciona a entrega do importe da subvención será sempre propiedade da beneficiaria, por tanto, o importe de premio debe considerarse unha liberalidade da administración que en ningún caso pode supor pago algún ou contraprestación económica como a que supón a liquidación en concepto de dereitos de autoría.

De acordo co exposto, a entrega dun premio por parte dunha administración pública que consista no anticipo de dereitos de autoría producidos pola explotación da obra literaria premiada por parte dunha editorial privada é unha mala práctica posto que perverte a natureza legal da liberalidade entregada pola administración pública en beneficio da autora ou autor da obra literaria converténdoa nunha contraprestación económica que a editorial, entidade privada, debería satisfacer á autora. Encubriendo ou confundindo ademais perigosamente a subvención coa prestación de servizos que debería encaixarse en todo caso no ámbito da Lei de Contratos do Sector Público.

Natureza económica e fiscalidade da dotación económica dos premios literarios

Son moitas as convocatorias de premios literarios, xa sexan públicos ou privados, nos que, como dicíamos, a dotación económica entrégase en concepto de anticipo ou adianto da futura liquidación de dereitos de autoría producidos pola edición e explotación da obra premiada. Como xa expuxemos, os conceptos económicos de premio e anticipo en concepto de dereitos de autoría non comparten a mesma natureza. Polo que respecta ao premio se este é outorgado como recoñecemento do mérito artístico da autora ou autor literario é unha liberalidade pública (subvención) ou privada (premio). En ambos os dous casos esta contía, xa sexa a dotación económica dun premio ou os anticipos percibidos polas autoras e autores en concepto de dereitos de autoría, ademais de ter unha natureza xurídica diferente, sendo un premio os primeiros e unha contraprestación os segundos, comparten a súa clasificación fiscal.

Polo que respecta aos premios literarios segundo o establecido nos artigos 12.1 g) e 25 d) do RD 439/2007 de 30 de marzo, polo que se aproba o Regulamento do Imposto sobre a Renda das Persoas Físicas e se modifica o Regulamento de Plans e Fondos de Pensións, aprobado por RD 304/2004 de 20 de febreiro, consideraranse rendementos de traballo ou ben rendementos de actividades económicas –segundo se obteñan non intervindo ou intervindo na ordenación de medios de produción e ou recursos humanos para a produción ou distribución de bens ou servizos– obtidos de forma notoriamente irregular no tempo, os premios literarios que non gocen de exención de este imposto. E aclaran ambos artigos: *“Non se consideran premios, a estes efectos, as contraprestacións económicas derivadas da cesión dos dereitos de propiedade intelectual ou industrial ou que substitúan a estas.”*

Queda claro entón que a confusión entre premio e anticipo en concepto de dereitos de autoría ou de propiedade intelectual non é unha boa práctica nin atende á correcta clasificación e tratamento fiscal de ambos conceptos económicos. E cales son os efectos de empregar de forma diferenciada os conceptos económicos de premio ou rendementos obtidos pola cesión dos dereitos de propiedade intelectual, pois os premios poden declararse no IRPF como un rendimento, xa sexa de traballo ou de actividade económica, obtido de forma irregular no tempo, o que permite aplicarlle unha redución ao importe recibido (base imponible) dun 30%, porcentaxe que quedaría exenta do imposto. Redución que non é aplicable no caso dos rendementos obtidos en concepto de liquidación de dereitos de autoría.

Ademais desta consecuencia non podemos esquecer que o feito de recibir un premio literario (sempre e cando este concepto non se substitúa ou confunda co de anticipo da liquidación de futuros dereitos de propiedade intelectual) permite a súa recepción sen necesidade de presumir unha habitualidade na realización dos traballos artísticos premiados nin de realizar unha actividade económica –sempre e cando estas

dúas circunstancias sexan certas– e, por tanto, unha autora ou autor que non estea nese momento dada de alta na Seguridade Social ou no IAE, por non estar a desenvolver traballo ou actividade económica algunha, podería percibir e declarar o premio literario como rendemento de traballo obtido de forma notoriamente irregular sen necesidade de máis formalidade contable ou fiscal.

En relación aos anticipos en concepto de dereitos de autoría, a teor do artigo 17.2 d) da Lei 35/2006 de 28 de novembro, do Imposto sobre a Renda das Persoas Físicas, consideraranse rendementos de traballo os derivados da elaboración de obras literarias, artísticas ou científicas, sempre que se ceda o dereito á súa explotación. Non obstante, prosegue o mesmo artigo no seu parágrafo 3, cando estes rendementos supoñan a ordenación por conta propia de medios de produción e de recursos humanos ou de un de ambos, coa finalidade de intervir na produción ou distribución de bens ou servizos, calificaranse como rendementos de actividades económicas. Por tanto, no caso de non realizar a autora ou o autor unha actividade económica nos termos descritos no apartado 3 do artigo 17 da Lei 35/2006 antes citado, é dicir, que tendo cedido os seus dereitos de explotación da propiedade intelectual da obra premiada en virtude das bases da convocatoria, os rendementos ou “premio” que obteña, consistente no anticipo de dereitos de propiedade intelectual, serán sempre considerados como rendementos do traballo, e como tales, exentos do IVE, sometidos ao IRPF, pero sen necesidade en ningún caso de expedir factura algunha. A formalidade da súa recepción quedaría totalmente realizada coa expedición dun recibo no que consten os datos persoais da autora, os da pagadora e a aplicación ao importe da retención do IRPF á porcentaxe ou tipo que proceda.

Aos efectos do anterior, hai que ter en conta que non se considera cesión de dereitos de explotación da propiedade intelectual a mera divulgación gratuíta da obra por período de seis meses sen finalidade lucrativa.

Precisións respecto á modalidade a tanto alzado

Cando a dotación económica dun premio se establece en concepto de anticipo ou “tanto alzado” de dereitos de autoría, ademais de contravir a natureza dos premios públicos que xa vimos, son unha subvención que non pode implicar contraprestación algunha, incluso no caso de tratarse de premios convocados por editoriais ou calquera outro tipo de entidade privada, dase outra circunstancia que nos permite clasificar esta modalidade de pago como unha mala práctica. Unha cousa é o feito de que a entrega do premio literario, cando é convocado por unha entidade privada, consista nun anticipo dos rendementos obtidos coa explotación editorial da obra da autora ou autor premiado, é dicir, un pago anticipado no tempo, e outra ben distinta é que o mesmo se realice empregando a modalidade de tanto alzado.

Segundo o artigo 46 da LPI, a contraprestación en concepto de dereitos de autoría, cando a súa cesión é onerosa, debe realizarse como norma xeral mediante o acordo sobre unha porcentaxe de participación proporcional nos beneficios obtidos pola editorial. A aplicación da modalidade de tanto alzado ou cantidade fixa tan só pode aplicarse cando concorren os seguintes requisitos: a) cando, atendida a modalidade de explotación, exista unha dificultade grave na determinación dos ingresos ou a súa comprobación sexa imposible, ou dun custo desproporcionado coa eventual retribución, b) cando a utilización da obra teña carácter accesorio respecto da actividade ou obxecto material aos que se destinen, c) cando a obra, utilizada con outras, non constitúa un elemento esencial da creación intelectual na que se integre, d) no caso da primeira ou única edición das seguintes obras non divulgadas previamente: i) dicionarios, antoloxías e enciclopedias, ii) prólogos, anotacións, introducións e presentacións, iii) obras científicas, iv) traballos de ilustración dunha obra, v) traducións e vi) edicións populares a prezos reducidos.

Por tanto, a norma xeral sería incluír como anticipo dos rendementos obtidos coa explotación editorial da obra premiada (sempre e cando non se dean as circunstancias previstas no apartado d) do artigo 46. 2 LPI), unha porcentaxe de participación proporcional nos beneficios obtidos pola editorial, sendo a modalidade de cálculo da remuneración a tanto alzado unha práctica excepcional.

Cesións xenéricas dos dereitos de autoría nas bases da convocatoria do premio

O RDL 1/1996 de 12 de abril, polo que se aproba o Texto Refundido da Lei de Propiedade Intelectual (LPI), esixe a formalización por escrito con indicación das concretas modalidades da cesión de dereitos dun contrato de edición. Se entendemos que a cesión de dereitos se establece en virtude da aceptación das bases do premio literario, cando esta cesión non implica a posterior edición da obra premiada por parte dunha editorial, unha correcta elaboración das bases esixe unha enumeración clara de cada un dos dereitos de explotación da propiedade intelectual cedidos e da súa modalidade de explotación, así como do carácter exclusivo ou non exclusivo de dita cesión, o seu ámbito xeográfico e temporal. No caso de que a autora ou autor ceda os seus dereitos en virtude dunha convocatoria de premio literario para a futura edición da súa obra, dita cesión requirirá inescusablemente da formalización por escrito e sinatura dun posterior contrato de edición, sexa coa entidade pública ou privada convocante, ou con entidade pública ou privada distinta da que convoca o premio. Convén entón, en cumprimento do mandato legal da vixente LPI, describir as concretas modalidades de cesión de dereitos de explotación da obra premiada con expresa referencia ao ámbito xeográfico, temporal e lingüístico cedido, do contrario tan só se entenderán cedidos por cinco anos e no territorio estatal os dereitos imprescindibles para a realización da

prestación acordada. Debe fuxirse, pois, das cesións xenéricas de dereitos.

Alén do anterior, hai que ter en conta que no caso de resultar beneficiaria dun premio literario que implica a publicación da obra premiada por unha editorial (sexa a mesma entidade convocante do premio ou outra distinta), é absolutamente necesaria a formalización por escrito dun contrato de edición que debe contar tal e como esixe a vixente LPI, nos seus artigos 60 e seguintes, co contido mínimo legalmente esixible para que dito contrato sexa plenamente eficaz e non poida devir nulo ou anulable. De tal xeito, o contrato de edición que deberá asinar a autora ou autor premiado debe incluír a cesión de dereitos explicitada na clase de dereitos e modalidades de explotación, a contraprestación pagada á autora ou autor por dita cesión, a natureza exclusiva ou non de dita cesión, así como entre outros dos elementos recollidos nos artigos citados da LPI, o número concreto de exemplares de cada unha das edicións, sen que sexa aceptable a indeterminación ilimitada. Por tanto, a cesión implícita, sen que sequera apareza nomeada, no interior dunhas bases de convocatoria dunha subvención pública ou premio literario privado, sen remisión ao obrigatorio contrato de edición e en prexuízo dos dereitos da autora ou autor premiado, é unha práctica de todo extremo contraria ao espírito e o clausulado da LPI.

A obriga imposta unilateralmente de renunciar a calquera dereito así expresada en xeral ou pretensión en materia de propiedade intelectual supón a inclusión dunha cláusula nula de pleno dereito, ademais dunha evidente práctica abusiva.

Conclusións

- Moitas convocatorias de premios literarios incumpren o marco xurídico, contable e fiscal aplicable á figura dun premio literario, ao non adaptarse á normativa vixente en materia de subvencións cando está convocado por unha administración ou entidade pública, ou desprazando a súa natureza de liberalidade outorgada pola administración en base a uns criterios obxectivos cara á natureza contractual cando se substitúe ou confunde a dotación económica dun premio coa contraprestación pola cesión de dereitos de explotación patrimonial da propiedade intelectual.
- Non é correcto nin se axusta á normativa fiscal vixente a dobre consideración dun premio como tal e como anticipo en concepto de liquidación de dereitos de autoría. Esta práctica pode levar a autora ou autor premiado a cometer erros con transcendencia económica no cumprimento das súas obrigas tributarias ou impor obrigas e formalidades non previstas na normativa vixente, froito dunha redacción pouco clara e dunha clasificación fiscal incorrecta da dotación económica dos premios literarios por parte das entidades que os convocan e incluso pode supoñer o desvío dunha subvención dirixida ao fomento da creación artística cara á subvención dos custos de investimento dunha entidade privada.
- A determinación da dotación económica na convocatoria de premios literarios por entidades privadas, ás únicas que admiten que exista unha contraprestación económica vinculada á cesión de dereitos, na modalidade de tanto alzado como criterio de cálculo preestablecido, contradí o previsto no artigo 46 LPI respecto das modalidades xeral e especial de participación das autoras e autores nos beneficios obtidos pola explotación comercial das súas obras.
- A cesión ou a renuncia de dereitos incluídas nas bases dunha convocatoria, sexa pública ou privada, de forma ilimitada e xenérica, é unha práctica abusiva que contradí o recollido na LPI respecto da transmisión *inter vivos* dos dereitos de propiedade intelectual por parte das autoras e autores literarios. Dita cesión de dereitos, cando non implique a publicación da obra premiada por parte dunha entidade privada ou editorial, e por tanto deba recollese nas propias bases a convocatoria do premio, deberá cumprir os requisitos legais de concreción tanto dos dereitos cedidos como das modalidades de explotación, así como do ámbito xeográfico, temporal e lingüístico de dita cesión.
- No caso de que a convocatoria do premio literario implique a edición da obra premiada, as bases do concurso deben facer referencia de forma ineludible á formalización por escrito do pertinente contrato de edición, que debe conter os elementos mínimos establecidos nos artigos 60 e ss. da LIP para que o mesmo non resulte nulo ou anulable.

Identificadas estas concretas malas prácticas no estudo de varias convocatorias de premios literarios do ámbito público e privado, en Galicia, entendemos que se ben o ánimo deste tipo de medidas de fomento público e privado é favorecer e recoñecer o mérito artístico das autoras e autores literarios do noso contexto, a complexidade xurídica, contable e fiscal da súa natureza ou da interpretación da normativa legal aplicable, non debería escusar o cumprimento de cantas obrigas e dereitos corresponden ás persoas e entidades que participan deste tipo de actividade cultural.

En Vigo, a 18 de xuño de 2021